

De Leertuin Zorg en Veiligheid.

---

i. Wat is een Leertuin?

De Leertuin Zorg en Veiligheid¹ is een concept dat is ontwikkeld in Tilburg. Dit concept maakt het voor uw gemeente of uw regio mogelijk om op een verantwoorde wijze informatie te delen in en tussen verschillende domeinen. Dit zijn taken op het gebied van jeugd, veiligheid, passend onderwijs, leerplicht, aanpak kindermishandeling en huiselijk geweld, publieke gezondheid, welzijn, zorg en begeleiding, schuldhulpverlening en werk en inkomen. Binnen de kaders van de Leertuin kan men ervaring opdoen met deze nieuwe werkwijze, na deze leerfase beslist men definitief op deze wijze te gaan werken. Uitgangspunt hierbij zijn de vragen en problemen vanuit de praktijk, vaak gesteld door professionals en hun organisaties die deel uitmaken van verschillende samenwerkingsverbanden zoals veiligheidshuizen. Velen ervaren verschillen en onduidelijkheid in de interpretatie van privacy en dat belemmert een tijdige en adequate samenwerking tussen de disciplines. Daardoor stagneert de gewenste doortastende aanpak bijvoorbeeld bij ernstige overlast, criminaliteit, huiselijk geweld en kindermishandeling, recidivering, problemen met jeugdigen, bemoeizorg voor zorgmijders, multiproblematiek in gezinnen, aanpak van top X, high impact crimes. Het ontbreekt professionals aan een helder en eenduidig kader, waarbinnen ze, gesteund door hun organisatie, informatie kunnen en mogen delen.

Inhoudelijk wordt de Leertuin begeleid door een begeleidingscommissie (zie bijlage 1). Voorzitter van deze commissie is Prof. mr. P. Vlaardingebroek en bestaat uit vertegenwoordigers van Min V&J, Openbaar bestuur, OM en een aantal hoogleraren van diverse disciplines.

ii. De Grondslag samenwerken Zorg en Veiligheid.

Met medewerking en subsidie van het ministerie van V&J heeft de gemeente Tilburg de Grondslag samenwerken Zorg en Veiligheid ontwikkeld. In dit document is een ordening gemaakt die wetten, regels en beleid en zodanig worden geïnterpreteerd dat er voor de praktijk een eenvoudiger en eenduidiger handelingskader ontstaat. Dit zien we als voorwaarde om slagvaardig te kunnen optreden. De noodzaak hiertoe is groot, omdat nu onvoldoende gebruik wordt gemaakt van de beschikbare informatie. Dwarsverbanden tussen zorg en veiligheid worden onvoldoende gelegd en ICT ondersteuning wordt omwille van privacy onvoldoende gebruikt.

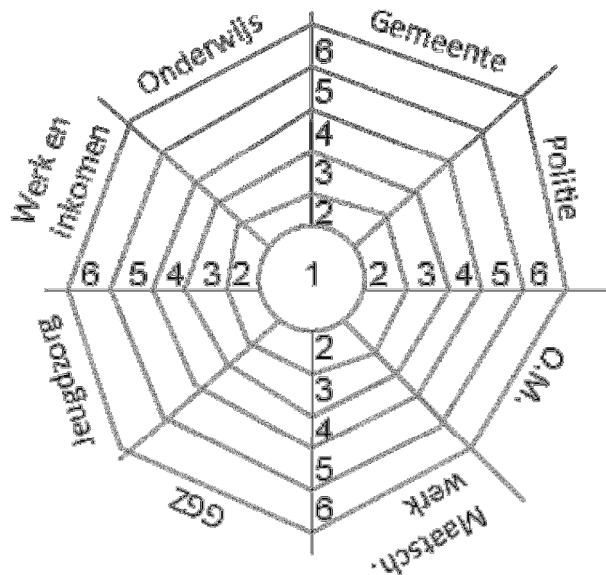
Deze juridische grondslag kan door iedere andere regio of specifiek project/pilot worden gebruikt, zodat zij niet opnieuw een eigen juridische uitwerking hoeven te maken. Zo ontstaat er een gemeenschappelijke basis voor de diverse samenwerkingsverbanden zoals ZAT's, Veiligheidshuizen, Steunpunten Huiselijk Geweld, Sociale (wijk) teams, CJG's. Gebruik van de Grondslag is niet vrijblijvend, het brengt met zich mee dat afspraken tussen partijen worden vastgelegd in een aansluitdocument en dat deelnemers in de samenwerkingsverbanden hierin getraind en geoefend zijn.

iii. Leertuin in actie.

---

¹ De Leertuin Zorg en Veiligheid is een initiatief van Jolanda van Boven, Peter Gunst en John Wauben.

Een Leertuin is een transitie-omgeving om daadwerkelijke verandering tot stand te brengen; dit kan heel goed per regio worden ingericht. Het leerproces beperkt zich namelijk niet tot de professional die betrokken is bij een persoon of gezin, maar strekt zich ook uit tot diens teamleider, het middenkader, de instellingsjurist, en het bestuur van de instelling. Maar ook de beleidsmedewerkers en bestuurders binnen de gemeente van zowel de zorg- als de veiligheidssector spelen een essentiële rol in het veranderproces. Al deze 'schakels' moeten worden betrokken bij het proces; niet één kan worden gemist.

De cijfers staan voor:

1. Cliëntsysteem
2. Betrokken hulp- en dienstverleners
3. Leidinggevenden
4. Management
5. Bestuur
6. Politiek

Binnen het Leertuin concept is een standaard fasering opgesteld, deze aanpak kan per gemeente of regio tot maatwerk worden gemaakt. Dit vraagt om een zorgvuldige aanvliegroute, fasering en uitvoering om de regio 'rijp' te maken voor de nieuwe werkwijze. Deze fasering is als volgt uitgewerkt.

Stap 1: Bestuurlijke conferentie

Doel: Bereiken van commitment met lokaal bestuur om Leertuin te starten.

Met de bestuurlijke conferentie worden bestuurders en beleidsmakers van gemeenten, OM en Politie geïnformeerd over de mogelijkheden bij aansluiting op de Leertuin Zorg en Veiligheid. De werkwijze van de Leertuin en de nieuwe visie op informatie delen / privacy worden gepresenteerd.

Een ambtelijk voortraject maakt deel uit van de voorbereiding op de conferentie met name om een goede inschatting te kunnen maken van de scope en aangrijpingspunten voor het traject. Na de conferentie start de voorbereiding op de definitieve besluitvorming tot aansluiting op de Leertuin inclusief overzicht van inspanningen en kosten voor de betrokken organisaties.

Stap 2: Conferentie met de ketenpartners

Doel: Bereiken van commitment met ketenpartners om met Leertuin te starten.

Met deze conferentie worden de bestuurders, directies en staffunctionarissen van ketenpartners geïnformeerd over de mogelijkheden bij aansluiting op de Leertuin Zorg en Veiligheid. Ketenpartners krijgen inzicht in wat het voor hen betekent. Een voortraject met middenkader of staffunctionarissen maakt deel uit van de voorbereiding. Na de conferentie met ketenpartners kan definitief worden vastgesteld in welke omvang en op welke wijze de regio wordt voorbereid op het aansluiten op de Grondslag.

De conferenties met bestuurders en ketenpartners kunnen ook worden samengevoegd.

Stap 3: Inrichten projectteam/hulpstructuur

Doel: Gedurende de leertuinperiode beschikken over voldoende menskracht, coördinatie, deskundigheid, middelen enz. om Leertuin met resultaat af te kunnen sluiten.

De Leertuin wordt gefaciliteerd door een lokaal projectteam dat voor maatwerk zorgt voor de betreffende gemeente of het betreffende samenwerkingsverband. Zodoende wordt ingespeeld op specifieke vragen of kwesties die van belang zijn voor het samenwerkingsverband. Ook in praktische zin zorgt het projectteam voor alle faciliteiten zoals planning en communicatie. Parallel aan het voorbereiden van de bestuurlijke conferentie en de conferentie met ketenpartners wordt gestart met het projectteam.

Stap 4: Hoorcollege

Doel: Overdracht van a) kennis op welke gronden informatie (niet) gedeeld mag worden b) leercondities in de Leertuin.

Hierin wordt de 'Grondslag samenwerken zorg en veiligheid' uiteengezet. De werkwijze van de Leertuin en consequenties daarvan voor de samenwerkingsverbanden, de betrokken organisaties en hun leidinggevenden worden uitgelegd. Na het college weet men op welke gronden informatie mag worden gedeeld. Met het hoorcollege start het leerproces. Deelnemers aan het hoorcollege zijn alle deelnemers aan de casuoverleggen of teams, hun direct leidinggevenden en hun bestuur of directie, eventueel ook stafmedewerkers of stafjuristen en de beleidsmedewerkers van de gemeente.

Stap 5: Training

Doel: Kennis toepassen in de praktijk aan de hand van casuïstiek, kunnen reflecteren op (organisatie condities van) de samenwerkingspraktijk.

Alle professionals krijgen - met het team of overleg waarvan men deel uitmaakt - een training. In de training leert men hoe de kennis toe te passen in de praktijk. Aan de hand van (bij voorkeur eigen) casuïstiek wordt geoefend in hoe men informatie mag delen en welke voorwaarden men hiervoor

moet organiseren. Aan het eind van de training wordt per casusoverleg bepaald welke onderwerpen verbetering behoeven in de praktijk van het casusoverleg en aan welke onderwerpen men dus gaat werken in de fase van action learning. Verbeteringen op de volgende terreinen zijn doorgaans noodzakelijk:

- 1) doel en verantwoordelijkheden van het team/casusoverleg
- 2) verbeteringen in het werkproces ' van melding tot dossier'
- 3) professionalisering
- 4) zicht op doelbereik/effect

Stap 6: Action Learning

Doel: Zich al werkende en lerende de nieuwe werkwijze toe-eigenen en de (organisatie condities) samenwerkingspraktijk veranderen: individueel leren, teamleren, netwerklernen.

Action Learning draait om het zich toe-eigenen van de nieuwe werkwijze. Er is immers nog geen routine en men is er zich van bewust geworden dat een aantal condities in de samenwerking nog onvoldoende aanwezig is. Tijdens deze fase ontstaan meestal ook weer nieuwe vragen. Middels Action Learning bereiden de teams/overleggen zich voor op het definitief aansluiten op de Grondslag. De voorzitters en de leidinggevende van de participerende instellingen hebben hierin een sleutelrol.

Stap 7: Afsluiten van de Leertuin

Doel: Leerresultaten expliciteren en omzetten in nieuwe afspraken en werkwijzen en daarmee definitief aansluiten op de Grondslag.

Het afsluiten van de Leertuin (of een fase) is een bijeenkomst waar de inhoud centraal staat. Voorzitters presenteren en delen hun vorderingen en resterende vraagstukken met medewerkers, management en bestuur. Ook worden de benodigde aansluitdocumenten door betrokkenen ondertekend.

De Leertuin kan pas afgesloten worden wanneer een auditteam heeft vastgesteld dat de documenten op orde zijn en dat het team of overleg de Grondslag in de praktijk weet toe te passen. Dit idee moet nog verder worden uitgewerkt.

Stap 8: Certificering

Doel: Borgen van kwaliteit.

Overwogen wordt deelnemers en/of overleggen te certificeren op basis van een audit. Dit idee moet nog verder worden uitgewerkt.

Bijlage 1: Samenstelling Begeleidingscommissie

Prof. mr. P. Vlaardingerbroek - Hoogleraar Familie- en Jeugdrecht (Voorzitter), Universiteit Tilburg

Mw. A.M. Demmers-van der Geest - Korpschef Zeeland, thans waarnemend burgemeester Vlissingen

Mw. drs. E.M. ten Hoorn Boer - Directeur-generaal Jeugd en Sanctietoepassing, Ministerie van Veiligheid en Justitie / mr. drs. R.R ter Kuile, directeur Justitieel Jeugdbeleid. Ministerie van Veiligheid en Justitie

Dhr. G.A.A.J. Janssen - Burgemeester, gemeente Halderberge

Prof. dr. F. Lamers-Winkelmann - Bijzonder hoogleraar preventie- en hulpverlening inzake kindermishandeling VU

Prof. dr. M. Noordegraaf - Hoogleraar Bestuurs- en Organisationswetenschap Universiteit Utrecht

Mw. mr. C.A. Nooy - Egd Hoofdofficier van Justitie Den Haag

Prof. dr. J.Wolf - Hoogleraar maatschappelijke zorg en hoofd van het Onderzoekscentrum maatschappelijke zorg bij het UMC St. Radboud

Informant van de Begeleidingscommissie vanuit de Vereniging Nederlandse Gemeenten:
Ir. J Versteeg - projectleider informatievoorziening decentralisaties